

SAMEN WERKEN AAN DE BESTE HAVEN. MAKE IT HAPPEN.

KWARTAALBRIEFING OVER DE LOPENDE ONTWIKKELINGEN
IN HET ROTTERDAMSE HAVEN- EN INDUSTRIECOMPLEX

februari 2018

Kwartaalbriefing 4de kwartaal 2017

Per kwartaal brengt de Algemene Directie van het Havenbedrijf Rotterdam N.V. een briefing uit over de lopende ontwikkelingen en highlights in het Rotterdamse haven- en industriegebied.

Overslagcijfers 2017: Containeroverslag motor achter groei Rotterdamse haven

De totale goederenoverslag in Rotterdam groeide met 1,3 % tot 467 miljoen ton. Daarmee pakte de haven de groeitrend van vóór 2016 weer op. Een bijzonder sterke groei van de containeroverslag met 12,3% (tonnen) was de belangrijkste motor achter deze groei. De groei manifesteerde zich vooral op Azië en Zuid-Amerika en door de aanvoer uit Noord-Amerika. Vooral het feedervolume groeide sterk (21% in TEU) op alle Europese vaargebieden en met name Scandinavië en de Baltische staten. Bij shortsea bedroeg de groei 10,2% (TEU), waarbij vooral de overslag op diensten van en naar het Middellandse Zeegebied en ScanBaltic toenam. Ook het achterlandvolume steeg (6,3%). Dit bevestigt de sterke positie van Rotterdam in de netwerken van de container rederijen en grote allianties. Tegenover de stijging bij containers stonden dalingen in het droog massagoed met 2,6% en het nat massagoed met 4,1%.

De overslag van erts en schroot bleef stabiel op ruim 31 miljoen ton. Bij kolen was er een daling met 9,5 % door de sluiting van twee Nederlandse en zes Duitse kolencentrales en omdat de overige centrales minder produceerden. De overslag van cokeskolen, nodig voor de productie van staal, daalde licht. De sector Agribulk steeg met 6,6% naar 11,1 miljoen ton. De hoeveelheid overig droog- en biomassagoed daalde licht met 0,6% naar 12,1 miljoen ton. Tegenover een groei van de doorvoer van biomassa naar België stond een daling van het overige droog massagoed.

De overslag van ruwe olie steeg met 2,3% naar 104,2 miljoen ton. Dit was vooral te danken aan hogere bezettingsgraden van de raffinaderijen. De aan- en afvoer van minerale oliën en olieproducten daalde met 10,8% naar 79,2 miljoen ton, vooral door minder export van stookolie uit Rusland. Ook de afvoer van stookolie naar Azië daalde. Een daling van de overslag van 'middle destilated products', met name kerosine, werd ten dele gecompenseerd door een groei van de naftaoverslag. De overslag van LNG steeg met 16,5% vooral als gevolg hogere leveringen aan het gasnet en de ontwikkeling van LNG-bunkerfaciliteiten. De overslag van chemische producten bleef stabiel terwijl die van biobrandstoffen steeg door een groeiende Europese vraag naar biodiesel. Ook plantaardige en dierlijke producten namen in volume toe. De resterende producten uit de categorie overig nat massagoed daalden in overslag, waardoor de totale categorie afnam met 7,3%.

Breakbulk (Roll on/Roll off en overig stukgoed) steeg met 7%. Roll on/Roll off profiteerde van het gebruik van grotere schepen, uitbreiding van het aantal diensten en groei bij bestaande diensten. Dit resulteerde in een groei van 6,2%. Overig stukgoed groeide met 9,8% als gevolg van de toegenomen export, de afvoer van monopiles voor offshore windprojecten, een hogere aanvoer van staal en een toename van de aluminiumoverslag.

Tijdens de Dag van de Haven in december 2017 lanceerde het Havenbedrijf Rotterdam het jaaroverzicht 2017 'Verandering is een kans, geen bedreiging': <https://thuisweb-start.fujitsu.ad.portofrotterdam.com/Nieuws/Paginas/Bekijk-onze-jaarfilm-2017.aspx>

Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie legt nadruk op noodzaak voor samenwerking

Op 14 december 2017 is de voortgangsrapportage van de Havenvisie 2030 gepubliceerd op <https://www.portofrotterdam.com/nl/de-haven/havenvisie-2030>. In deze jaarlijkse rapportage geven Deltalinqs, het Havenbedrijf Rotterdam, de gemeente Rotterdam, de provincie Zuid-Holland en de ministeries van Economische Zaken & Klimaat en Infrastructuur & Waterstaat aan hoe het staat met de verschillende opgaven die voor de toekomst van de haven zijn geformuleerd. Daarnaast is, mede gelet op het belang van de maatschappelijke impact van de haven, ook de DCMR betrokken bij het opstellen van de voortgangsrapportage. In de voortgangsrapportage wordt gewerkt met een topagenda van negen opgaven (1. Energietransitie en Klimaat, 2. Verbreding met nieuwe markten, 3. Versterken en vernieuwen van het industriecluster, 4. Verbeteren van logistieke ketens door digitalisering, 5. Verbeteren van het investeringsklimaat, 6. Krachten bundelen voor innovatie, 7. Veilig stellen van ruimte voor transitie, 8. Versterken van achterlandverbindingen en 9. Investeren in de ontwikkeling van 'human capital') die door de convenantpartners als gezamenlijke verantwoordelijkheid gezien worden. Voor alle opgaven geldt dat oplossingen vaak complex zijn, omdat we ons midden in energie- en digitale transitie bevinden. Om deze transitie te doen slagen is daarom een gedeeld beeld van de verschillende stakeholders over de transitieopgaven noodzakelijk. Alleen door een gezamenlijke aanpak en inzet zullen de transitie in het Rotterdamse haven- en industriecomplex van de grond kunnen komen en daadwerkelijk gestalte kunnen krijgen. Allard Castelein heeft hierover in de raadscommissie EHMD van de gemeente Rotterdam op 17 januari 2018 een toelichting gegeven.

Energietransitie

- *Havenbedrijf Rotterdam vijfde partner in North Sea Wind Power Hub-consortium*: op 28 november 2017 is het Havenbedrijf Rotterdam toegetreden tot het North Sea Wind Power Hub-consortium, dat tot nu toe bestond uit TenneT TSO BV (Nederland), Energinet (Denemarken), TenneT TSO GmbH (Duitsland) en Gasunie. De recente ervaring van het Havenbedrijf Rotterdam met het creëren van land op zee is een belangrijke aanwinst voor het consortium. Het consortium bundelt zijn kennis voor de verdere studie en onderzoek naar de ontwikkeling van een grootschalig, duurzaam Europees energiesysteem op de Noordzee. Het samenwerkingsverband is van belang voor de totstandkoming van een 'North Sea Wind Power Hub' in de periode na 2030, die een belangrijke bijdrage moet leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Om de EU-klimaatdoelstellingen te behalen zal het offshore-windenergievermogen op de Noordzee aanzienlijk moeten worden uitgebreid. Meer informatie over de North Sea Wind Power Hub is te vinden via: <http://www.northseawindpowerhub.eu>.
- *Haalbaarheidsstudie CCS*: op 3 november 2017 startten Gasunie, EBN en het Havenbedrijf Rotterdam een gezamenlijk onderzoek naar de mogelijkheden om een basisinfrastructuur te realiseren voor het verzamelen en transporteren van CO₂ in het Rotterdamse havengebied, dat vervolgens opgeslagen kan worden in (lege) olie- en gasvelden onder de Noordzee. Carbon Capture and Storage (CCS) wordt zowel internationaal als in het regeerakkoord genoemd als een belangrijk instrument om tijdig de CO₂-uitstoot terug te dringen en om de klimaatafspraken van Parijs te realiseren. Met name olieraffinaderijen en de chemiesector beschikken op korte termijn over onvoldoende hernieuwbare of circulaire alternatieven om tijdig de hoeveelheid CO₂-uitstoot te reduceren die nodig is voor het behalen van klimaatdoelstellingen. Met afvang en opslag van CO₂ krijgen deze voor Nederland maatschappelijk en economisch belangrijke sectoren de mogelijkheid om de CO₂-uitstoot te verminderen in de periode dat ze de transitie naar biobased, hernieuwbaar of circulair nog niet gemaakt hebben. Verwachting is dat deze haalbaarheidsstudie in februari 2018 wordt afgerond.
- *Bunkerstation LNG*: het Havenbedrijf Rotterdam wil een nieuw multifuel bunkerstation voor het tanken van LNG en andere schonere brandstoffen zoals waterstof, elektriciteit, biodiesel of cng (aardgas). Als locatie is Krabbegors/Duivelseiland in Dordrecht gekozen. Havenbedrijf Rotterdam en PitPoint BV ondertekenden op 17 oktober 2017 een intentieverklaring om samen de realisatie van een dergelijk multifuel bunkerstation nader te onderzoeken. Dit project is onderdeel van Inland Waterway Transport en medegefinancierd door de Connecting Europe Facility van de Europese Unie.

Duurzaamheid en Leefomgeving

- *Hoofdinfrastructuur warmtenet Zuid-Holland rond Leiden krijgt vorm*: op 31 oktober 2017 tekenden het Warmtebedrijf Rotterdam en Nuon een overeenkomst voor de levering van restwarmte uit de Rotterdamse haven aan de Leidse regio. Hiermee wordt een stap gezet naar een duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening in Leiden en in de realisatie van een hoofdinfrastructuur voor het transport van warmte in de provincie Zuid-Holland, zoals beoogd

door de Warmtealliantie Zuid-Holland. De provincie Zuid-Holland, Havenbedrijf Rotterdam, Gasunie, Eneco en Warmtebedrijf Rotterdam, sinds begin dit jaar verenigd in de Warmtealliantie Zuid-Holland, lanceerden dit voorjaar een plan voor een regionaal warmtesysteem: een hoofdinfrastructuur met onafhankelijk netbeheer waar alle partijen warmte aan kunnen leveren en van kunnen afnemen. Via distributiebedrijven gaat de warmte uiteindelijk naar huishoudens, tuinders en bedrijven. De Warmtealliantie ziet kans om circa 500.000 huishoudens en een deel van het kassengebied aan te sluiten op een regionaal warmtesysteem. Daarmee wordt op jaarbasis ruim 1 miljoen ton CO₂-reductie bereikt. De Warmtealliantie Zuid-Holland heeft de ambitie om bestaande leidingen te bundelen in een grootschalig, open netwerk in Zuid-Holland, deze aanpak bevindt zich in de ontwikkelingsfase. Met warmte uit de industrie in de haven van Rotterdam maar ook uit geothermie-bronnen en biogas streeft de Warmtealliantie Zuid-Holland naar een brede inzet van verschillende bronnen. Lees meer over de duurzame projecten op: <https://www.portofrotterdam.com/nl/de-haven/duurzaamheid>.

- *De Nieuwe Wildernis 2 speelt in de havens van Moerdijk en Rotterdam*: de havens van Rotterdam en Moerdijk vormen het decor voor *De Nieuwe Wildernis 2 – Wild Port of Europe*. Deze natuurfilm verschijnt in 2020 in de bioscoop en is de opvolger van de meest succesvolle Nederlandse natuurfilm tot nu toe: *De Nieuwe Wildernis* (2013; Gouden Kalf voor beste film). De film laat zien hoe de natuur zich in het economische hart van Nederland, tegen alle verwachtingen in, even zo dynamisch ontwikkelt als de menselijke bedrijvigheid. De makers van de film hebben juist gekozen voor een omgeving die bewust volledig tot industriegebied is ontwikkeld: de havens van Rotterdam en Moerdijk, en omliggende industriegebieden. Hier ontwikkelt de natuur zich spontaan tot een bijzonder dynamisch ecosysteem.
- *Uitkijktoren Paal 83 op Landtong geopend*: op 10 november 2017 opende het Havenbedrijf Rotterdam uitkijktoren Paal 83 op de Rozenburgse Landtong langs het Calandkanaal. De toren is gratis toegankelijk voor het publiek. Het is een eerbetoon aan de eerste ligplaats voor de overslag en het bunkeren (tanken) van LNG, vloeibaar gemaakt aardgas en vanaf de uitkijktoren is er een fraai uitzicht over haven én natuur die ARK Natuurontwikkeling samen met Havenbedrijf Rotterdam realiseerde. Kunstproducent Mothership ontwikkelde de 22 meter hoge uitkijkpost over deze ligplaats. De installatie van Paal 83 op de groene Rozenburgse Landtong past in het beleid van het Havenbedrijf om de haven aantrekkelijk vorm te geven en laat zien dat natuur in deze industriële omgeving floreert.
- *Bloemen in de haven*: op 10 oktober 2017, de Dag van de Duurzaamheid, zaaiden enthousiaste scholieren van basisschool CBS Anker uit Brielle en de wethouder van Westvoorne een ‘Honey Highway’ (een initiatief van biologisch-dynamisch imker Deborah Post om iets te doen aan de massale bijensterfte in Nederland). Op een strook gras langs het fietspad N218 bij het Geuzenbos in de Rotterdamse haven verschijnt in het voorjaar een kleurrijke bloemenzee. Het Geuzenbos wordt beheerd door het Havenbedrijf. Daarnaast plantte het Havenbedrijf Rotterdam op 4 december 2017 300.000 door JUB Holland geleverde bloembollen in de Waalhaven, Maasvlakte Plaza, FutureLand en in de Europort.

Innovatie

- *Blocklab Rotterdam aan de slag met energie-uitdagingen*: BlockLab Rotterdam, het fieldlab voor blockchain-technologie dat 21 september 2017 werd geopend, lanceert vier innovatieprojecten waarin vernieuwende toepassingen voor de energiemarkt worden ontwikkeld. De toepassingen betreffen wind op zee, het warmtenet in de haven, peer-to-peer energiehandel en het veilig benutten van slimme meters.¹ Volgens veel experts is een grote uitdaging voor het toekomstige (duurzame) energienet om zoveel mogelijk flexibiliteit te organiseren en om decentrale energieopwekking, -opslag en -handel te faciliteren. Blockchain-technologie lijkt daarom een belangrijke ‘enabler’ te worden voor het toekomstige energiesysteem, maar de toepassing ervan staat nog in de kinderschoenen. Met deze vier eerste innovatietrajecten wil BlockLab Rotterdam bijdragen aan de versnelling van de energietransitie.
- *Slimme ligplaatsen voor binnenvaart Calandkanaal gereed*: het Havenbedrijf Rotterdam wil internationaal toonaangevend zijn in duurzaamheid. Met de in november opgeleverde steiger 6 zijn twaalf nieuwe ‘slimme’ ligplaatsen voor de binnenvaart in het Calandkanaal opgeleverd. De ligplaatsen beschikken bijna allemaal over een composieten loopbrug. Door de afstand van 64 meter komen de schepen verder van de kade af te liggen waardoor de boegschroeven minder schade aan het talud veroorzaken. Daarnaast staan op de kade de zogenoemde dynamische

¹ <https://www.portofrotterdam.com/nl/nieuws-en-persberichten/blocklab-rotterdam-aan-de-slag-met-energie-uitdagingen>

scheepvaartverkeer informatiepanelen (DSIP). Dit zijn digitale verkeersborden met informatie voor scheepvaart. De afmeerpalen van de ligpalen hebben dankzij een kunststof buispaalcover een betere bescherming dan de voorheen gebruikte folie. De afvalcontainers hebben vulgraadsensoren gekregen, zodat je op afstand kan zien of de bak vol is. Bij wijze van proef zijn er bij de ligplaatsen biohutten in het Calandkanaal geïnstalleerd. Dit is een kunstmatig gecreëerde leefomgeving voor opgroeiende vis.

- *Zelf Herstellend beton in bluswaterbassin*: een bluswaterbassin (aan de Vondelingenweg 496 in Hoogvliet) van het Havenbedrijf Rotterdam is voorzien van bijzondere betonnen wanden. Door de toevoeging van bacteriën aan het beton zijn ze zelfhelend. Zodra de bacteriën in aanraking komen met water, in bijvoorbeeld een scheurtje, worden ze actief en “metselen” ze de scheur weer dicht met kalksteen. Deze technologie is ontwikkeld door de TU Delft en door de samenwerking tussen BAM Infra en Basilisk nu in de praktijk toegepast.

Bereikbaarheid

- *Goederenvervoercorridors*: Op 6 december 2017 kwam voor de eerste maal het BO MIRT goederenvervoercorridors bijeen, een bestuurlijk overleg tussen de minister en staatssecretaris van I&W, de gedeputeerden van de provincies Zuid-Holland, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg en het Havenbedrijf Rotterdam. Ronald Paul (COO) nam namens het Havenbedrijf Rotterdam deel aan het Bestuurlijk Overleg, waarbij hij tevens de Topsector Logistiek vertegenwoordigde. Het was het eerste bestuurlijk overleg dat speciaal gericht was op het goederenvervoer, met name de goederencorridors Oost (Waal/Betuweroute/A15) en Zuidoost (Rotterdam-Breda-Tilburg-Venlo en verder), de twee belangrijkste achterlandcorridors van de Rotterdamse haven. Het Rijk legt haar investeringsplannen voor weg, water en spoor vast in het MIRT. De gezamenlijke corridorpartijen hebben in december 2017 hun commitment voor de gezamenlijke aanpak van de Goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost uitgesproken. Er is een concreet samenhangend maatregelenpakket samengesteld om te komen tot topcorridors: versterking van de modaliteiten weg, water, spoor en buisleidingen van beide goederencorridors. Een belangrijk resultaat voor het Havenbedrijf Rotterdam en de Topsector logistiek was dat de minister heeft aangekondigd in 2018 een verkenning te starten voor de A15-corrider (o.a. het traject Papendrecht – Gorinchem) en daar extra geld voor ter beschikking te stellen. De A15-corrider geldt als belangrijkste knelpunt voor het wegverkeer op de achterlandcorridors. Er is vanuit het Rijk 300 miljoen euro beschikbaar gesteld. De provincie Zuid-Holland is bereid 30 miljoen euro bij te dragen voor de A15. Vanuit het programma goederencorridors staat een bericht op de website: <http://www.topcorridors.com/ondertekening-programma-aanpak.php>
- *Haven en Voorne Putten veiliger en beter bereikbaar*: op 15 december 2017 is het aangepaste Stenen Baakplein in het uiterste westen van de Rotterdamse haven officieel geopend. De voornaamste aanpassing is de bouw van een viaduct, waardoor het gelijkvloerse kruispunt ten zuiden van het Stenen Baakplein veranderd is in een ongelijkvloerse kruising. Met deze aansluiting van de uitvalsweg voor het eiland Voorne Putten (N218) op de Rijksweg N15 naar Rotterdam heeft het Havenbedrijf Rotterdam de veiligheid en de bereikbaarheid verbeterd.

(Rijks)Havenmeester van Rotterdam

- *Nautische cijfers*:
 - NSI (Nautische Safety Index): in 2017 arriveerden in de Rotterdamse haven 29.646 schepen. Dat zijn er ruim 600 meer dan in het jaar daarvoor (29.022 zeeschepen). Het aantal scheepsongevallen daalde van 159 naar 129. Daarbij viel een ernstig scheepsongeval te betreuren. Het betrof een binnenvaartschip dat stuurloos werd nadat het met zijn roer over een krib was gevaren, waarbij alleen materiele schade ontstond. 2017 gaat dan ook de boeken in als een wederom veilig jaar. De Nautical Safety Index scoort einde 2017 een 7,95 waarbij 7 de norm is.
 - SEI (Safety&Environmental Index): de SEI is in 2017 constant gebleven en komt uit op een 7,99 waarbij 7,50 de norm is. De afgelopen vijf jaar is het aantal inspecties van 11.000 naar circa 8.500 in 2017 gedaald. Dit is een positieve ontwikkeling. Het doel is minder maar gericht te inspecteren en daarmee de toezichtlast te verminderen terwijl het veiligheidsniveau gehandhaafd blijft. Deze trend zal zich verder ontwikkelen doordat de Divisie Havenmeester sinds het derde kwartaal van 2017 werkt met inspectietargets per kwartaal. Hierdoor kan de Divisie Havenmeester sneller en adequater inspelen op veranderingen en risico's. Deze nieuwe manier van werken werpt inmiddels zijn vruchten af en zal in 2018 worden gecontinueerd.
 - Waterverontreinigingen: het aantal kleine morsingen daalde significant; van 201 in 2016 naar 151 in 2017. Het Havenbedrijf Rotterdam is nog op zoek naar de oorzaak daarvan. Wel blijft het aantal gemorste liters vrijwel gelijk

met 2016. Dit werd mede veroorzaakt door een grote morsing in het Botlekgebied. Overigens kon ruim 94% van de totale gemorste hoeveelheid in 2017 geruimd worden door de ruimingsorganisatie.

Veiligheid en Cyberresilience

- *Rotterdamse haven oefent Cyberweerbaarheid:* de afwikkeling van het scheepvaartverkeer in de Rotterdamse haven is door de rijksoverheid als vitaal proces benoemd. Dat was in april 2017 het startpunt van een collectieve crisisaanpak op het gebied van cyber in de Rotterdamse haven. Deze benadering is geïnitieerd door alle partners in de haven, waaronder het Havenbedrijf Rotterdam, het Loodswezen, digitale havendienstverlener Portbase, de verschillende containerterminals en reders en het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De aanpak is ontwikkeld in samenwerking met adviesbureau Berenschot en bestond uit diverse voorbereidende trainingen en de oefening 'CyberNautics2017' die op 2 november 2017 plaats vond. Tijdens deze oefening hebben verschillende partijen die in de haven betrokken zijn bij de afwikkeling van het scheepvaartverkeer gezamenlijk hun cyberweerbaarheid getest. De uitkomsten zullen worden geanalyseerd en de lessen hieruit worden gedeeld met de deelnemers.

Sponsoring en subsidies

- *Sponsoring Rotterdams Philharmonisch Orkest:* het Havenbedrijf Rotterdam blijft ook de komende drie jaar sponsor van het reisfonds van het Rotterdams Philharmonisch Orkest (RPhO).
- *Wereldhavendagen 2018: ENERGIZE!:* op 16 november 2018 werd het thema van de Wereldhavendagen 2018 bekend gemaakt. Met het thema 'Energize!' voor de Wereldhavendagen 2018 wil de Stichting Wereldhavendagen aandacht vragen voor de duurzame ambities van het Havenbedrijf Rotterdam en de haven van Rotterdam om de schoonste haven ter wereld te worden. De Wereldhavendagen 2018 zullen plaatsvinden in het weekend van 7, 8 en 9 september (www.wereldhavendagen.nl).
- *Nieuwe 'name giving partner' van North Sea Jazz:* op 3 november 2017 hebben NN Group en North Sea Jazz bekendgemaakt dat de NN Group het Havenbedrijf Rotterdam opvolgt als 'name giving partner'. Het Havenbedrijf Rotterdam blijft echter de komende vijf jaar wel verbonden aan North Sea Jazz als één van de hoofdsponsors.

Verdere ontwikkelingen

- *Allard Castelein herbenoemd:* de Gemeente Rotterdam en de Nederlandse Staat hebben, als aandeelhouders van het Havenbedrijf, besloten op voordracht van de Raad van Commissarissen Allard Castelein per 1 januari 2018 voor een periode van vier jaar te herbenoemen als CEO van het Havenbedrijf Rotterdam.
- *Nieuwe voorzitter RvC Havenbedrijf Rotterdam:* Miriam Maes is door de Raad van Commissarissen benoemd tot voorzitter van de Raad van Commissarissen van het Havenbedrijf Rotterdam. Maes had al sinds 1 januari 2016 zitting in de Raad van Commissarissen.
- *Brexit en Port of Rotterdam:* met het bereiken van een scheidingsovereenkomst op hoofdlijnen tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie, breekt voor het bedrijfsleven een belangrijke periode aan. Dit vraagt een sterke inzet van het bedrijfsleven zelf, maar ook van de Nederlandse overheid en de Europese Unie. De Nederlandse overheid in samenwerking met het bedrijfsleven moet de capaciteits- en kwaliteitsuitdagingen van de douane en de (publieke) infrastructuur oppakken. Dit zijn tevens de grootste bedreigingen voor de haven van Rotterdam. Daarnaast is het van groot belang dat de Nederlandse overheid ondersteunt in het voorbereiden van bedrijven op contingency plannen om ervoor te zorgen dat de overgang zo voorspelbaar mogelijk gaat zijn. Voor de Europese Unie is het van belang dat ze naast het capaciteitsprobleem gedurende de onderhandelingen ook inzet op goede afstemming van de digitale infrastructuur: de IT-systemen van Nederland en het Verenigd Koninkrijk moeten goed op elkaar aansluiten. Tenslotte is het van belang dat de Europese Unie ervoor zorgt dat er een 'level playing field' komt. Dit betekent dat als er afspraken worden gemaakt, deze afspraken moeten gelden tussen alle havenplaatsen op het continent en het Verenigd Koninkrijk, met dezelfde procedures. Het Havenbedrijf Rotterdam werkt intensief samen met Deltalinqs om bedrijven te informeren en de problematiek in Den Haag en Brussel te agenderen.
- *Nieuwe haventarieven voor drie jaar vastgelegd:* Deltalinqs, VNPI en het Havenbedrijf Rotterdam hebben vaste afspraken over de manier waarop jaarlijks de hoogte van het havengeld wordt vastgesteld. Door gestructureerde marktconsultatie komt de sector tegemoet aan de wens van de overheid voor zelfregulering van de tarieven. De

haventarieven voor tankers met ruwe olie worden, net als voorgaande periode, ook de komende jaren 1,5% onder de algemene stijging vastgesteld. Hiermee wordt het verschil in haventarieven met o.a. minerale olieproducten verder verkleind. Voor de binnenvaart nemen de tarieven met 1% per jaar toe. Met deze behoudende tariefontwikkeling zet Rotterdam in op concurrerende tarieven met de omliggende zeehavens.

- *Transparatiebenchmark 2017*: het Havenbedrijf Rotterdam is op de 5e plaats geëindigd van de Nationale Transparantiebenchmark 2017, een onderzoek naar de kwaliteit en inhoud van maatschappelijke jaarverslagen. Het onderzoek wordt gehouden door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in samenwerking met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. Dit jaar namen 505 bedrijven deel aan de benchmark. Met een uitstekende 5e plaats heeft het Havenbedrijf Rotterdam zijn opgebouwde reputatie als koploper in de benchmark wederom waargemaakt. Royal BAM Group eindigde dit jaar op de eerste plaats.
- *Tien nieuwe Rotterdam Make It Happen partners*: op 23 oktober 2017 verwelkomde de 'Make It Happen' alliantie (bestaande uit Havenbedrijf Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam Partners en de gemeente Rotterdam) tien nieuwe partners om de Make It Happen-mentaliteit nog breder te verspreiden in binnen- en buitenland. Deze partners zijn: Cruise Port Rotterdam, Diergaarde Blijdorp, Euromast, Feyenoord Rotterdam, RDM Rotterdam, Rotterdam Ahoy, Rotterdam The Hague Airport, Rotterdam Port Promotion Council, Rotterdam Philharmonisch Orkest en de Spido. www.rotterdammakeithappen.nl/home.pp.
- *Reputatieonderzoek Rotterdamse haven*: de Reputatiegroep, onafhankelijk adviesbureau voor reputatie-vraagstukken, heeft een effectmeting uitgevoerd naar de reputatie van de Rotterdamse haven onder het Nederlandse publiek en de omwonenden in de regio Rijnmond. Ook in 2017 had de Rotterdamse haven een uitstekende reputatie en geniet het veel draagvlak onder het Nederlandse publiek en omwonenden. De Rotterdamse haven heeft een reputatiescore van 85,7 (t.o.v. 86,6 in 2015) onder het Nederlandse publiek en 87,4 (t.o.v. 89,4 in 2015) onder omwonenden. Deze score is op een schaal van 0 tot 100. In lijn met de goede reputatie geniet de Rotterdamse haven ook veel steun. Zowel het publiek als omwonenden staan achter eventuele groeiambities van de haven en zijn zeer bereid de haven verbaal te steunen. De steun van het grote publiek voor de haven is verder gestegen.
Andere belangrijke uitkomsten voor de Rotterdamse haven:
 - De bekendheid met de Rotterdamse haven van het algemene publiek is gestegen van 52% naar 61%. Bij de omwonenden (was en) is dit 98%.
 - Nederland is net als in 2015 enorm trots op 'hun' haven (93% van het publiek én omwonenden).
 - De Rotterdamse haven wordt vooral gewaardeerd om haar grote economische en maatschappelijke waarde voor Nederland en de regio Rijnmond. Daarbij draagt het beeld dat onze haven de beste haven ter wereld is, met goede vooruitzichten voor groei positief bij aan de waardering.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van de onderwerpen in deze briefing dan kunt u contact opnemen met Anne Geurts (zie colofon).

Colofon

Kwartaalbriefing van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., Uitgave 4-2017, feb 2018

Havenbedrijf Rotterdam, External Affairs, 010 – 252 19 85, as.geurts@portofrotterdam.com

HAVENBEDRIJF ROTTERDAM N.V.

Doel van het Havenbedrijf Rotterdam is de versterking van de concurrentiepositie van de Rotterdamse haven als logistiek knooppunt én industriecomplex van wereldniveau. Niet alleen in omvang, maar ook in kwaliteit. Het Havenbedrijf is dan ook voortrekker in de transitie naar duurzame energie en zet in op digitalisering om de haven en handelsstromen nog efficiënter te maken. De twee kerntaken van het Havenbedrijf zijn de duurzame ontwikkeling, beheer en exploitatie van de haven en het handhaven van de vlotte en veilige afhandeling van de scheepvaart.

Feiten en cijfers van het Havenbedrijf Rotterdam en de Rotterdamse haven:

Havenbedrijf Rotterdam: 1.150 werknemers, omzet ca. € 710 miljoen. www.portofrotterdam.com

Havengebied: 12.600 ha havengebied (land & water, waarvan ca. 6.000 ha bedrijfsterreinen). Lengte havengebied is ruim 40 km.

Werkgelegenheid: 180.000 arbeidsplaatsen. **Goederenoverslag:** ca. 470 miljoen ton goederen per jaar.

Scheepvaart: ca. 30.000 zeeschepen en 105.000 binnenvaartschepen per jaar.

Toegevoegde waarde: (direct en indirect) ruim € 21 miljard, ruim 3% van het BBP.